

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Jany Brothánkové a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobce: **V. S.**, zastoupen Mgr. Ladislavem Mandíkem, advokátem se sídlem U Hrušky 8, Praha 5, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení,** se sídlem Křížová 25, Praha 5, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalované ze dne 2. 6. 2015, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 20. 2. 2017, č. j. 43 Ad 41/2015 – 46,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Ladislavu Mandíkovi, advokátovi, **se přiznává** odměna za zastupování ve výši **1 300 Kč**, která je splatná do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

Odůvodnění:

I.
Vymezení věci

[1] Žalobce podal dne 16. 1. 2015 žádost o starobní důchod s požadovaným datem přiznání k 5. 3. 2015. Okresní správa sociálního zabezpečení v Mladé Boleslavi žádost zamítla rozhodnutím ze dne 13. 3. 2015, č. j. X, pro nesplnění podmínek ustanovení § 28 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon o důchodovém

pojištění“), jelikož žalobce nezískal potřebnou dobu pojištění, ani nedosáhl pro takový případ vyššího stanoveného věku. Žalobce dovršil důchodový věk 62 let a 10 měsíců dnem 5. 3. 2015. K tomuto datu získal žalobce jen 24 let a 256 dnů doby pojištění, takže nesplnil podmínku získání 31 let doby pojištění dle § 29 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, ani podmínku získání 30 let doby pojištění dle § 29 odst. 3 písm. a) téhož zákona. Pro přiznání starobního důchodu dle § 29 odst. 2 a § 29 odst. 3 písm. b) zákona o důchodovém pojištění nesplnil žalobce požadovaný věk 67 let a 10 měsíců. Součástí rozhodnutí byl osobní list důchodového pojištění.

[2] Námitky žalobce proti uvedenému rozhodnutí zamítla žalovaná rozhodnutím dne 2. 6. 2015, č. j. X (dále jen „napadené rozhodnutí“). Dle osobního listu důchodového pojištění byl žalobce účasten důchodového pojištění do 10. 6. 2008. Žalovaná dospěla k závěru, že žalobci nelze pro účely starobního důchodu zhodnotit tvrzené zaměstnání u organizace SK V. S. v období od 1. 7. 2001 do 31. 12. 2014, neboť trvání tohoto pracovního poměru nebylo jednoznačně prokázáno a nebyly doloženy písemné podklady, z nichž by bylo možné určit vyměřovací základy v jednotlivých letech a počty vyloučených dnů. Částečný invalidní důchod a invalidní důchod II. stupně, které byly žalobci přiznány, nezakládají účast na důchodovém pojištění ani jako náhradní doby pojištění. Možnost dobrovolné účasti na důchodovém pojištění je pak limitována řadou podmínek a mj. i časově omezena, zpětně lze tuto dobu pojištění získat pouze v rozsahu 1 roku (nikoli tak, jak se žalobce domníval zpětným doplacením od roku 1987).

[3] Proti napadenému rozhodnutí brojil žalobce žalobou u Krajského soudu v Praze (dále jen „krajský soud“), který ji jako nedůvodnou zamítl rozsudkem ze dne 20. 2. 2017, č. j. 43 Ad 41/2015 – 46 (dále jen „napadený rozsudek“). Krajský soud posoudil jako nevěrohodné tvrzení žalobce, že byl v době od 1. 7. 2001 do 31. 12. 2014 zaměstnán v pracovním poměru u subjektu SK V. S. jako trenér – hospodář – jednatel, důkazy, jichž se žalobce dovolával ani nelze mít toto tvrzení doložené. Je nepochybné, že k uvedenému sportovnímu klubu měl žalobce blízko, neboť sídlem subjektu je žalobcův byt a název subjektu je složeninou jména a příjmení žalobce V. S. Z oznámení podaného dne 25. 6. 2001 Českému statistickému úřadu vyplývá, že za tento subjekt jednal žalobce jako jeho předseda (shodný podpis jako na žalobě). Žalobce je též podepsán pod prohlášeními k dani z příjmů právnických osob za roky 2011, 2012 a 2013, které podal SK V. S. finančnímu úřadu a v nichž je žalobce označen jako předseda (dle jeho tvrzení mu lidé z vedení nachystali vzor, jenž žalobce přepsal, otiskl na něj zapůjčené razítko a dokument odnesl na finanční úřad).

[4] Žalovaná v průběhu řízení dvakrát zaslala spolku SK V. S. výzvu k předložení ELDP, a to na adresu sídla dle spolkového rejstříku, zásilka se žalované vždy vrátila. Žalobce přitom předložil žalované kopii pracovní smlouvy a dále byl žalované v průběhu řízení doručen zápočtový list. Žalobci by bylo možné dát za pravdu, že žalovaná v návaznosti na tyto listiny nevyvinula patřičnou procesní aktivitu, aby se pokusila skutečnosti plynoucí z těchto listin ověřit, čímž by mohla být prokázána alespoň doba pojištění. Krajský soud nicméně provedl v soudním řízení důkazy nezbytné k doplnění skutkového stavu, a to na základě § 77 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Dotazem u příslušných orgánů krajský soud zjistil, že subjekt SK V. S. nebyl registrován jako plátce k dani z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, nebyl

veden v evidenci zaměstnavatelů správy sociálního zabezpečení ani Všeobecné zdravotní pojišťovny ČR a v celém období let 2001 – 2014 neměl přihlášeného žádného zaměstnance k účasti na důchodovém, nemocenském ani zdravotním pojištění. Případné porušování veřejnoprávních povinností zaměstnavatelem, pakliže o tom žalobce nemohl vědět, by mu samozřejmě nemohlo být připsáno k tíži.

[5] Žalobce nicméně sám vypověděl, že i když byl v invalidním důchodu, věnoval se sportu a na doporučení ČSTV se rozhodli založit vlastní sportovní klub, což bylo někdy mezi lety 1992 – 1994, neuvedl však žádnou konkrétní osobu, tedy kdo klub zakládal, tvrdil, že nikdy nebyl činný jako předseda klubu, nevykonával ani jinou funkci ve vedení. Vůbec nevěděl, jak klub funguje, to začal zjišťovat až zpětně ze sdělovacích prostředků v době, kdy začaly kolem klubu problémy. Vedení klubu označoval žalobce při své výpovědi jako „oni“. Činnost žalobce se omezovala výlučně na trenérskou činnost a s tím související organizační úkoly (domlouvání turnajů, zajištění ubytování a dopravy, vybrání peněz, organizace domácích turnajů apod.). Mzdu dostával žalobce již od roku 1993, kdy byl klub založen. Žádnou pracovní smlouvu však uzavřenou neměl. Teprve pak někdy za ním přišla jedna paní z klubu s tím, že by bylo dobré, aby jako důchodce měl uzavřenou smlouvu, přinesla mu návrh smlouvy, který podepsal. Žalobce nikdy neměl stanovenou výši mzdy, žádný mzdový výměr nedostal, nebyly mu předávány ani mzdové pásky (lístky). Peníze byly žalobci vypláceny v hotovosti „na ruku“, dostával 5 000 až 25 000 Kč, asi dle toho, jak se klubu finančně dařilo, přitom stále pracoval na plný úvazek (a dokonce podstatně více). Pracovní smlouva byla s žalobcem sepsána až cca po 8 letech od doby, co údajně začal pracovat pro SK V. S., přitom charakter jeho práce se po sepisu pracovní smlouvy nijak nezměnil. Žalobce neplatil daň z příjmů fyzických osob, nečerpal vůbec dovolenou. Z toho plyne, že výkon činnosti žalobce pro SK V. S. byl doprovázen řadou nestandardních okolností, na jejichž základě muselo být žalobci zřejmé, že činnost pro sportovní klub nevykonává v pracovním poměru a že za něho nejsou odváděny povinné veřejnoprávní platby z výkonu závislé činnosti.

[6] Právě uvedeného si ostatně byl žalobce sám vědom, neboť dne 6. 1. 2005 při posuzování zdravotního stavu pro účely rozhodování o invalidním důchodu uvedl posudkovému lékaři OSSZ Mladá Boleslav, že toho času nepracuje, není evidován na úřadu práce, což uvedl již při sepisu žádosti o plný invalidní důchod dne 26. 2. 2004. Totéž uvedl i dne 15. 4. 2008 v rámci další kontrolní lékařské prohlídky, přičemž uvedl i aktuální informaci, že byl měsíc evidován jako uchazeč o zaměstnání, ovšem byl vyřazen (dle Úřadu práce v Mladé Boleslavi byl žalobce veden v evidenci uchazečů o zaměstnání od 16. 1. 2008 do 17. 2. 2008). V žádosti o starobní důchod ze dne 16. 1. 2015 pak uvedl, že výdělečná činnost skončila dne 10. 6. 2008 (což se shoduje se záznamy žalované). Informace od samotného žalobce z let 2005, 2008 a 2015 popírají, že by byl nepřetržitě zaměstnán od 1. 7. 2001 do 31. 12. 2014 u organizace SK V. S.

II.
Kasační stížnost a vyjádření žalované

[7] Žalobce (dále též „stěžovatel“) napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností. Uvádí, že do účasti na důchodovém pojištění by se mu měla započítávat doba od 1. 7. 2001

do 31. 12. 2014, kdy byl v pracovním poměru, přičemž subjektem SK V. S. byl v tomto přesvědčení po celou dobu udržován. Stěžovatel si řádně plnil svoje povinnosti a zúčastnil se mnoha turnajů. Jako laik neměl povědomí o nutnosti evidence a vždy byl ujišťován, že je vše v pořádku. Pracovní poměr je doložen pracovní smlouvou a zápočtovým listem, oba dokumenty byly žalované předloženy.

[8] V doplnění kasační stížnosti uvádí, že trénoval děti, ale neznal lidi, kteří za vším stojí. Ve skutečnosti o tom nic neví, byl „nastrčenej koník“ a u soudu spekuloval. Dále soudu předložil výstřižky z novin, z nichž vyplývá, že s dětskými mužstvy vyhrával na turnajích.

[9] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti odkazuje na obsah napadeného rozhodnutí a vznáší pochybnosti o důvodech komplikací při doručování korespondence adresované tvrzenému zaměstnavateli SK V. S. Uvedený subjekt sídlí na stejné adrese jako stěžovatel a svým názvem odkazuje na jméno a příjmení stěžovatele. Pokud by se prokázala provázanost tohoto subjektu a stěžovatele, lze se tázat, proč nebylo možné zařídit komunikaci se subjektem, v němž je stěžovatel osobně zainteresován a kde měl léta pracovat.

[10] O správnosti postupu žalované svědčí i aktuální judikatura Nejvyššího správního soudu (rozsudek ze dne 18. 1. 2017, č. j. 2 Ads 251/2016 – 23), podle něhož je primárně na žadateli o důchod, aby doložil potřebné informace a materiály. Žalovaná nemá a nemůže nést odpovědnost za nedostatek součinnosti ze strany tvrzeného zaměstnavatele.

III.
Posouzení kasační stížnosti

[11] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[12] Po přezkoumání kasační stížnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost **není** důvodná.

[13] Spornou je v posuzovaném případě otázka, zda měla žalovaná stěžovateli započítat jako dobu pojištění období od 1. 7. 2001 do 31. 12. 2014, kdy měl být stěžovatel dle vlastních tvrzení zaměstnancem spolku SK V. S.

[14] Z právní úpravy, kterou shrnul již krajský soud v napadeném rozsudku, vyplývá, že účast na důchodovém pojištění vzniká osobám v pracovním poměru nebo poměru, který má obsah pracovního poměru (ačkoliv pracovní poměr platně nevznikl), a to za podmínky účasti na nemocenském pojištění podle zvláštního právního předpisu [§ 4 odst. 1 písm. a), § 4 odst. 4 a § 8 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění]. Za dobu pojištění zaměstnance se

považuje doba, za kterou bylo v České republice zaplaceno pojistné. Podmínka zaplacení pojistného se považuje za splněnou, i když zaměstnavatel pojistné na pojištění neodvedl, ačkoliv byl povinen toto pojistné odvést [§ 11 odst. 1 a 2 zákona o důchodovém pojištění].

[15] Z obsahu kasační stížnosti vyplývá, že stěžovatel měl v předmětném období vykonávat pro SK V. S. trenérskou a organizační činnost, za kterou dostával pravidelnou odměnu. Stěžovatel neměl povědomí o tom, kdo činnost spolku řídí a kdo jej platí. Nicméně těmito neznámými lidmi měl být ujištěn, že vše je po evidenční stránce v pořádku a je řádně zaměstnán. V kasační stížnosti dále uvedl, že o věci nic neví a v řízení před krajským soudem spekuloval.

[16] Skutečnosti zjištěné v průběhu správního řízení a řízení před krajským soudem však tvrzení žalobce vyvrací nebo přinejmenším podstatným způsobem zpochybňují. Na zjevné nesrovnalosti upozornil již krajský soud. Jelikož stěžovatel nevznáší proti závěrům napadeného rozsudku žádné konkrétní argumenty, postačí na tomto místě shrnout nejdůležitější zjištěné skutečnosti.

[17] Stěžovatel tvrdí, že byl u spolku SK V. S. zaměstnán, ale nejsou mu známi lidé, kteří za ním stojí, a o jeho chod se nezajímal. Spolek však sídlí na adrese stěžovatele a název spolku odkazuje na jeho jméno a příjmení. Sám stěžovatel přitom za spolek jednal jako jeho předseda minimálně před finančním úřadem (prohlášení k dani z příjmů právnických osob za roky 2011, 2012 a 2013) a Českým statistickým úřadem.

[18] Spolek SK V. S. na uvedené adrese nepřebírá úřední korespondenci, nebyl registrován jako plátce k dani z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, nebyl veden v evidenci zaměstnavatelů správy sociálního zabezpečení ani Všeobecné zdravotní pojišťovny ČR a v celém období let 2001 – 2014 neměl přihlášeného žádného zaměstnance k účasti na důchodovém, nemocenském ani zdravotním pojištění. Tyto skutečnosti samy o sobě nemohou jít stěžovateli k tíži, pokud se sám vedení spolku neúčastnil.

[19] Podstatné je, že ani jiným způsobem se v řízení nepodařilo existenci pracovního poměru stěžovatele prokázat. Evidenční list důchodového pojištění nebyl doložen stěžovatelem ani tvrzeným zaměstnavatelem. Z listinných důkazů podle stěžovatele dokládá existenci pracovního poměru doložená pracovní smlouva datovaná dnem 28. 6. 2001 (na papíru používaném pro tisk diplomů za pomoci tzv. propisotu), v níž je stanoven den nástupu 1. 7. 2001 a pracovní doba 42.5 hod. týdně, nikoli výše mzdy. Zápočtový list, vystavený 6. 1. 2015 (doručený osobně žalované neznámou osobou dne 22. 4. 2015) uvádí, že k ukončení pracovního poměru k 31. 12. 2014 došlo „zánikem SK V. S. k tomuto datu rozhodnutím valné hromady“, že kde dni ukončení bylo stěžovateli započítáno přes 15 let pracovního poměru (ač měl počátek 1. 7. 2001), vystavovatel listiny potvrdil průměrný čistý měsíční příjem 15 450 Kč.

[20] Stěžovatel sám uvedl, že nikdy neměl sjednanou (či mzdovým výměrem určenou) základní mzdu, jejíž skutečná výše se výrazně lišila (od 5 000 Kč do 25 000 Kč) a jež mu byla vyplácena bez dokladu v hotovosti. Stěžovatel neplatil daň z příjmů fyzických osob a po celou dobu nečerpal žádnou dovolenou. V předmětném období taktéž informoval různé správní orgány opakovaně o tom, že nepracuje ani není evidován na úřadu práce (dne 6. 1.

2005 při posuzování zdravotního stavu pro účely rozhodování o invalidním důchodu, dne 26. 2. 2004 při sepisu žádosti o plný invalidní důchod, nebo dne 15. 4. 2008 v rámci další kontrolní lékařské prohlídky). Z vyjádření Úřadu práce v Mladé Boleslavi dokonce vyplývá, že od 16. 1. 2008 do 17. 2. 2008 byl stěžovatel veden v evidenci uchazečů o zaměstnání, kde se přihlásil. V samotné žádosti o starobní důchod ze dne 16. 1. 2015 pak stěžovatel uvedl, že jeho výdělečná činnost skončila dne 10. 6. 2008, což odpovídá evidenci vedené žalovanou.

[21] Shora uvedené ve svém souhrnu nenaznačuje, že by stěžovatel byl přesvědčen o tom, že je spolkem SK V. S. řádně zaměstnán v pracovním poměru a v tomto přesvědčení po celou dobu udržován odpovědnými osobami (které ani neznal). Vše naopak poukazuje na úzké sepětí stěžovatele s tvrzeným zaměstnavatelem. Stěžovatel si byl nepochybně vědom toho, že ačkoliv pravděpodobně jistou činnost v rámci organizace sportovních aktivit v souvislosti se spolkem SK V. S. skutečně vykonával, nejednalo se o zaměstnání v pracovním poměru, které by mu zakládalo účast na důchodovém pojištění.

[22] Závěrem Nejvyšší správní soud ve vztahu k vyjádření žalované ke kasační stížnosti uvádí, že odkaz na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 1. 2017, č. j. 2 Ads 251/2016 – 23, je v nyní posuzované věci nepřípadný. V uvedené věci se žadatel o starobní důchod domáhal uznání určité doby pojištění, aniž by k této době uvedl jakoukoliv konkrétní skutečnost. V nyní posuzovaném případě naopak stěžovatel tvrdil, že byl v určitém období v pracovním poměru ke konkrétnímu zaměstnavateli. V takovém případě je na místě, aby žalovaná poskytla žadateli potřebnou součinnost a jeho tvrzení přiměřeným způsobem prověřila.

IV.
Závěr a náklady řízení

[23] Ze všech výše uvedených důvodů vyplývá, že napadený rozsudek není nezákonný z důvodů namítaných v kasační stížnosti. Proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

[24] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 větu první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v řízení úspěch neměl, proto mu nevzniklo právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení, jelikož je správním orgánem ve věcech důchodového pojištění [§ 60 odst. 2 s. ř. s.].

[25] Stěžovateli byl usnesením Krajského soudu v Praze č. j. 43 Ad 41/2015 – 4 ze dne 9. 7. 2015 ustanoven k ochraně jeho zájmů ve věci zástupce, advokát Mgr. Ladislav Mandík. Zástupci, který byl stěžovateli ustanoven soudem, náleží mimosmluvní odměna a hotové výdaje, které v tomto případě platí stát (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Soud proto zástupci přiznal částku 1 000 Kč za jeden úkon právní služby spočívající v podání kasační stížnosti [§ 7 ve spojení s § 9 odst. 2 a s § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)] a částku 300 Kč jako paušální náhradu hotových výdajů s tímto úkonem

spojených (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Celkem tedy zástupci náleží 1 300 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě jednoho měsíce od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. listopadu 2017

Mgr. Jana Brothánková
předsedkyně senátu